

Seyirler ve Manevralar

Yüksel Ege Boyacı
Güz 2025

Ana Başlıklar

Teknede Yönler

Rüzgârüstü / Rüzgâraltı

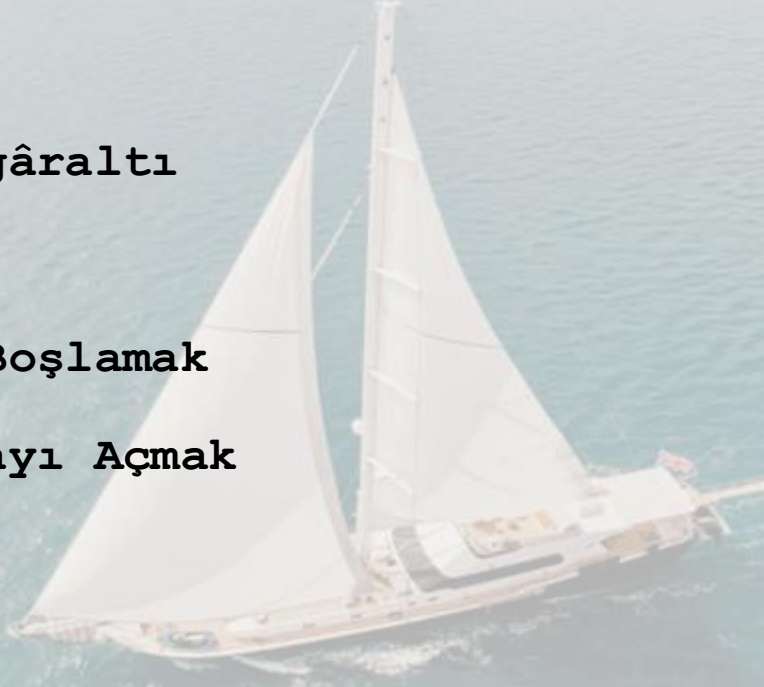
Kontra Nedir ?

Boşunu almak ve Boşlamak

Orsalamak ve Kafayı Açmak

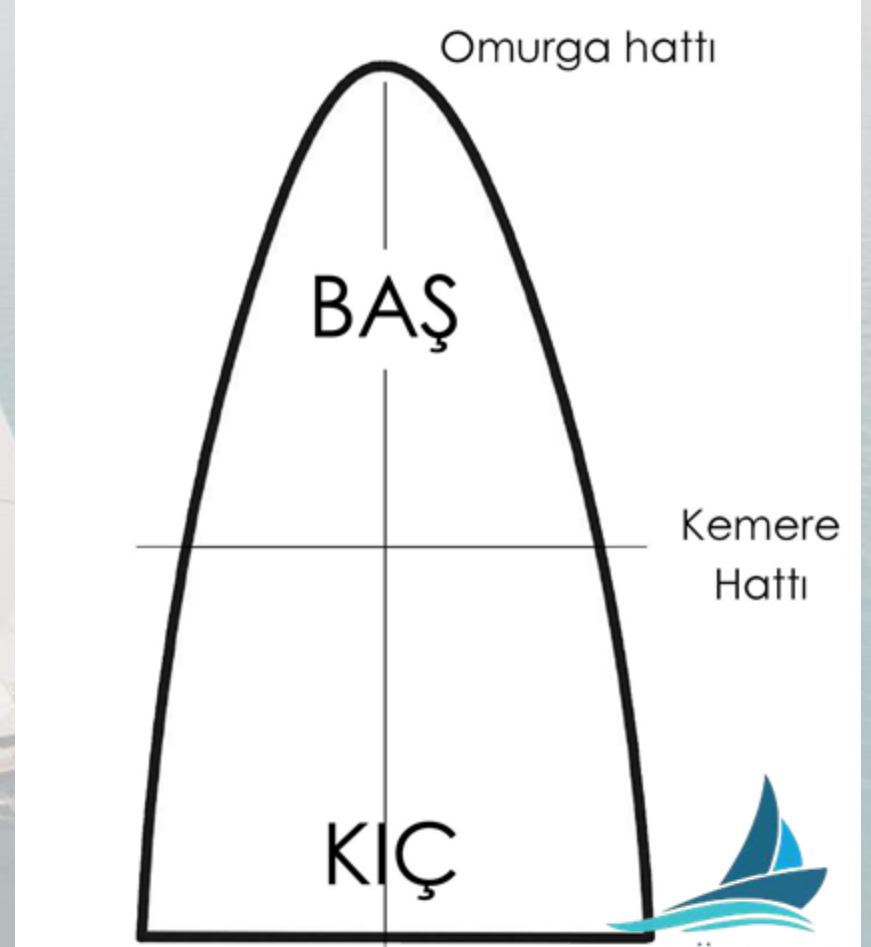
Seyir Türleri

Manevralar

Teknede Yönler

- Teknenin ön kısmına **BAŞ** arka kısmına **KIÇ** denir.
- Tekneyi baş-kıç doğrultusunda ikiye ayıran hatta **OMURGA**, yatay olarak ikiye bölen hatta ise **KEMERE** hattı denir.
- Omurga ve kemere hatları teknede gözümüzle gördüğümüz hatlar değildir, tamamen hayali çizgilerdir.

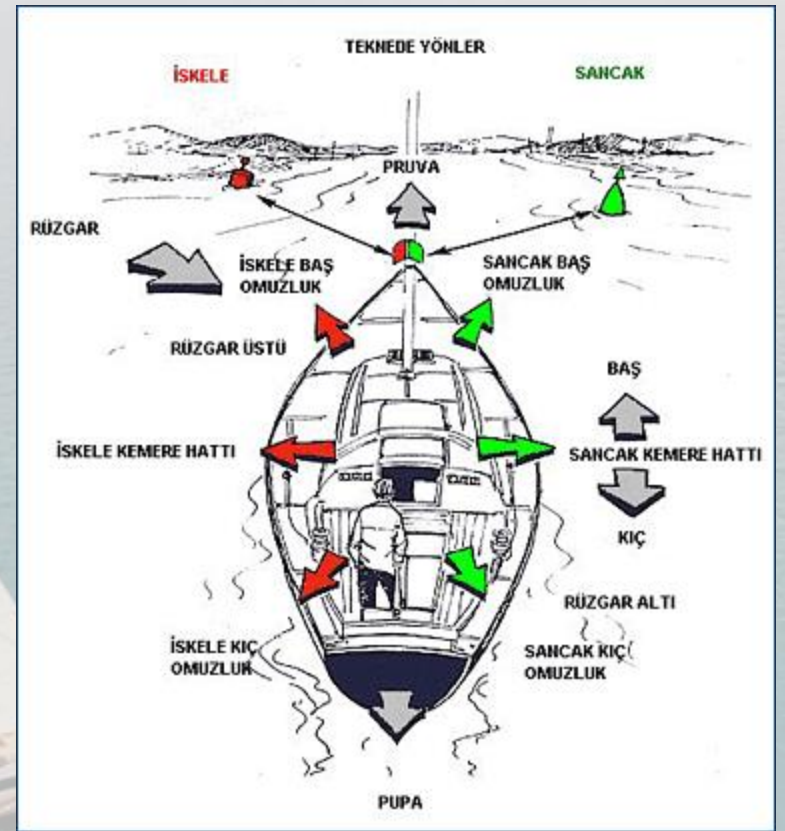

Teknemizin başından ileri yöne **PRUVA**, kıç kısmından geri yöne ise **PUPA** denir.

▪ Kıçtan başa doğru bakıldığında omurga hattının sol tarafına **İSKELE**, sağ tarafına **SANCAK** adı verilir.

▪ Teknenin hem kıç hem baş kısmında bulunan ve omurga hattı ile 45 derecelik açı yapan köşelere **OMUZLUK** denir.

▪ Teknenin dış yanlarının suyun üstünde kalan bölümüne **BORDA** adı verilir.

Rüzgârın Yönü

Teknemizin hareketini sağlayan en büyük faktörün rüzgâr olması dolayısıyla rüzgârın yönünü bilmemiz gerekmektedir.

Rüzgarın yönünü aşağıdakiler sayesinde anlayabiliriz:

- Rüzgâr Gülü
- Bayrak ve Flamalar
- Kulaklarımız
- Saçlarımız
- Dalgalar

Rüzgâr Gülü

Teknede rüzgâr gülünün ok veya ince ucu, rüzgârın geldiği yönü gösterir, gittiği yönü değil.

Rüzgârüstü - Rüzgâraltı

Tekneyi omurga hattından ikiye böldüğümüzde;

Rüzgarın tekneye girdiği (rüzgâra yakın) tarafa

RÜZGÂRÜSTÜ

Rüzgarın tekneyi terk ettiği (rüzgâra uzak) tarafa **RÜZGÂRALTI** denir.

❖ Ana yelken HER ZAMAN teknenin **RÜZGÂRALTINDA**dır.

▪ Rüzgârüstü ve Rüzgâraltı terimleri ayrıca teknelerin birbirlerine göre olan konumları anlatılırken de kullanılır.

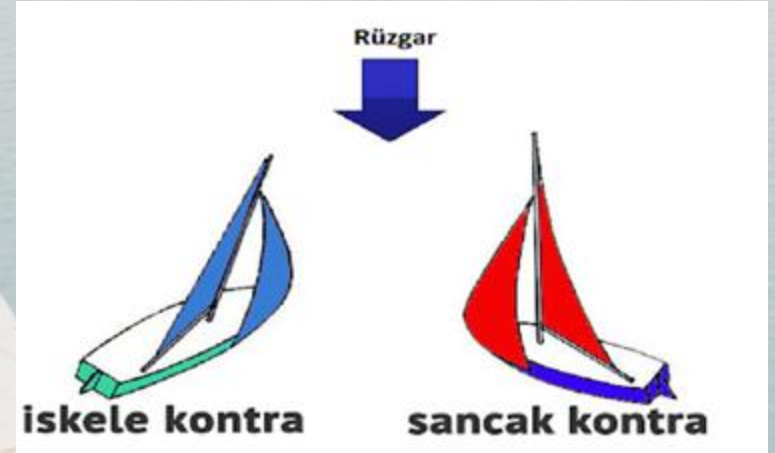
▪ Yol hakkı konusunda rüzgârüstü tekne ve rüzgâraltı tekne kavramları çok önemlidir.

Öndeki teknenin yelkenleri iskelede, bu durumda iskelesindeki tekne onun rüzgâraltı teknesidir.

Kontra Kavramı

- Teknemizin rüzgârı nereden aldığı yani rüzgârüstümüzün neresi olduğunu belirtmek için **KONTRA** kavramı kullanılır.
- **İSKELE KONTRA:** Rüzgârın teknemize iskelemizden girdiği (yani rüzgârüstümüzün iskele olduğu) ana yelkenimizin de sancak tarafta olduğu kontradır.
- **SANCAK KONTRA:** Rüzgârın teknemize sancaktan girdiği (yani rüzgârüstümüzün sancak olduğu) ana yelkenimizin de iskele tarafta olduğu kontradır.

iskele kontra

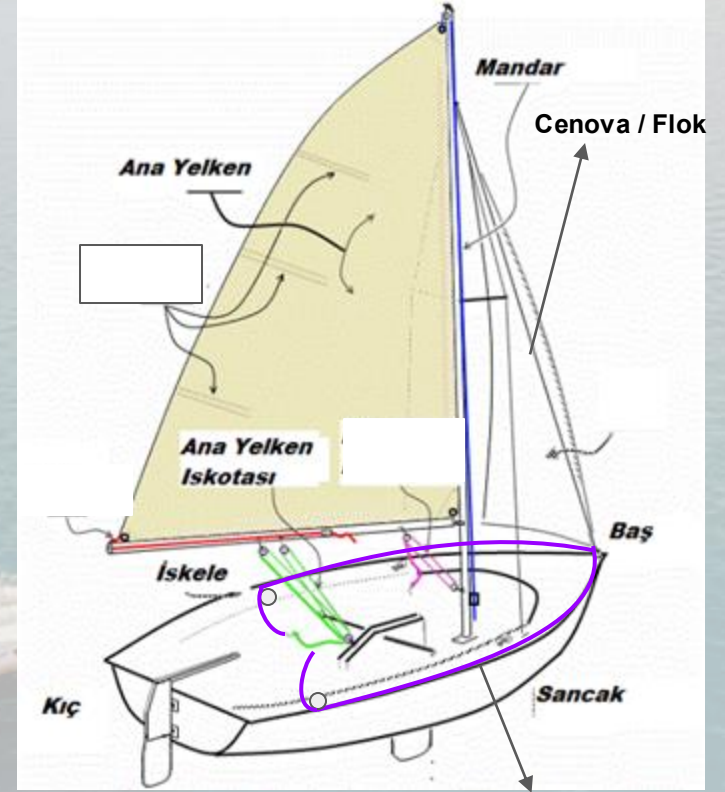
sancak kontra

Boşlamak / Boşunu Almak

Iskotaların **boşu olduğu durumda** çekerek yelkenimizi teknemizin omurga hattına yaklaştırmaya (rüzgârla yaptığı açığı azaltmaya/rüzgârüstüne doğru taşımaya) **boşunu almak** denir.

Iskotaları salarak yelkenimizi omurga hattından uzaklaştırmaya (rüzgârla yaptığı açığı arttırmaya/rüzgâraltına doğru taşımaya) **boşlamak** denir.

Cenova / Flok
Iskotaları

Orsalamak / Kafayı Açmak

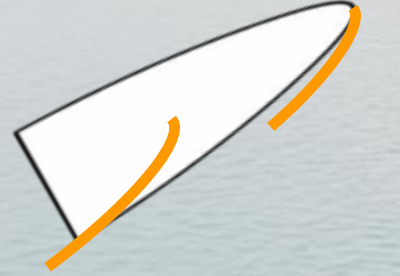
Teknemizin başını rüzgâra doğru yaklaştırmak amacıyla rüzgârüstüne doğru yaptığımız manevraya **ORSALAMAK** denir.

Teknemiz orsalarken yelkenlerimizin boşunu* almamız (ıskotayı çekmemiz) gerekmektedir.

Teknemizin başını rüzgârdan uzaklaştırmak amacıyla rüzgâraltına doğru yaptığımız manevraya da **KAFAYI AÇMAK** denir.

Teknemiz kafayı açarken yelkenlerimizi boşlamamız (ıskotayı salmamız) gerekmektedir.

RÜZGÂR

orsalamak

kafayı açmak

SEYİR NEDİR ?

- Bir teknenin bir noktadan hareketle, muhtelif rotalar izleyerek farklı bir noktaya ulaşmak amacıyla yaptığı sefere verilen isimdir.
- Motorlu teknelerde istenilen seyirde gitmek için sadece dümen yeterli olurken yelkenli teknelerde dümenin yanı sıra yelkenlerin açılarınının da rüzgâra göre ayarlanması gerekmektedir. Bunun sebebi teknenin ilerlemesini sağlayan gücün motorlu teknelerde motor, yelkenli teknelerde ise rüzgâr olmasıdır.

Seyir Türleri

► Ana Seyirler

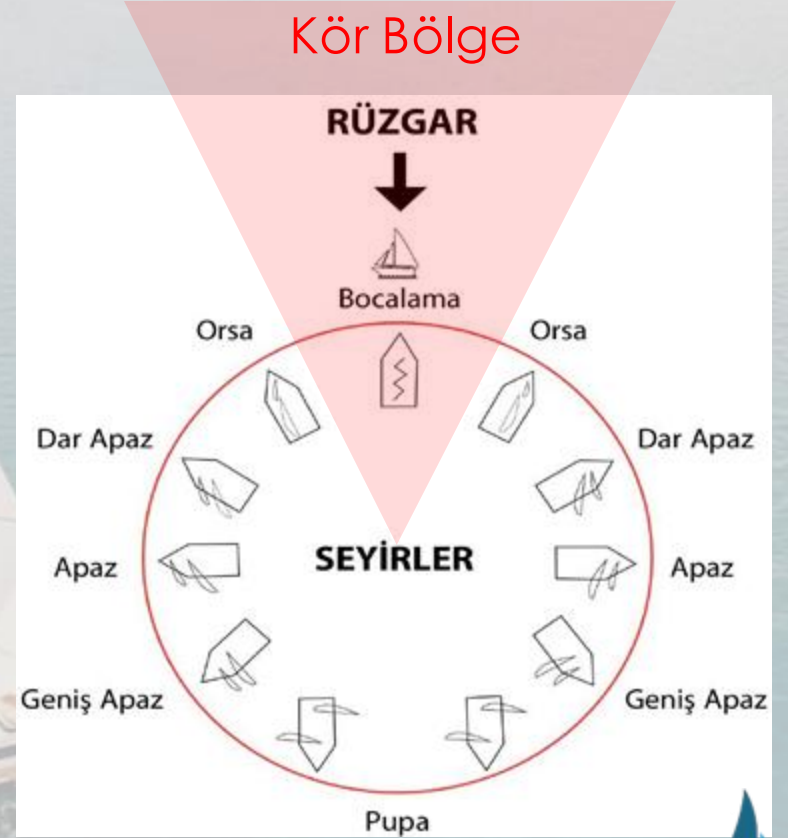
- Orsa
- Apaz
- Pupa

► Ara Seyirler

- Dar Apaz
- Geniş Apaz

Rüzgârı tam karşıdan alarak yelkenlerimizin hiç dolmamasını sağlayan bölgeye **KÖR BÖLGE** denir.

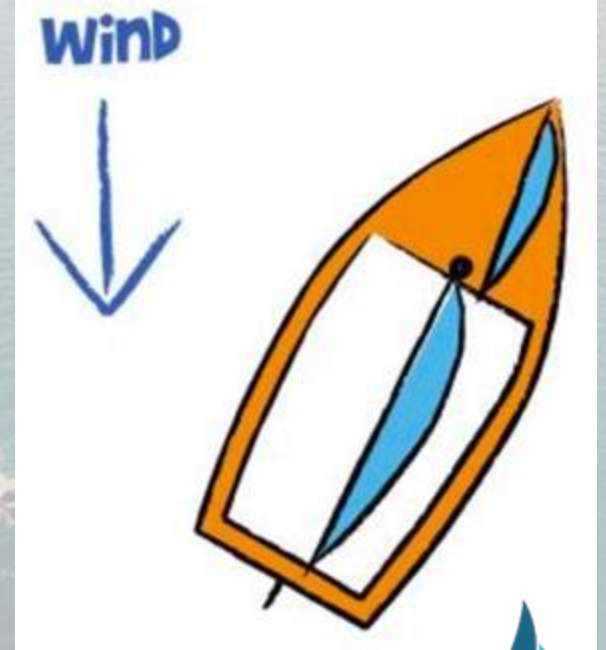
Kör bölgeye girip momentum kaybederek ilerleyemeyecek duruma gelmeye de **BOCALAMAK** veya **KÖRE DÜŞMEK** denir.

*Pupa seyirinde gösterilen tekne Ayı Bacağı yapmaktadır. Her pupa seyri şekilde gösterildiği gibi olmak zorunda değildir.

ORSA SEYRİ

- Teknenin rüzgâr ile yaptığı açının en dar olduğu seyirdir.
- Bu seyirde tekne rüzgârla 35-45 derece açı yaparak gidebilir ve yelkenler omurga hattına oldukça yakındır.
- Orsa seyirinde tekne diğer seyirlere göre daha çok yatar. Tekne çok fazla yattığında ekibin rüzgârüstüne oturmasına **TRAPEZ** denir.
- Hissedilen rüzgâr, diğer seyirlere göre yüksektir ancak tekne üstünde oluşan kuvvetler nedeniyle hızı ve rotayı korumak zordur. Bu kuvvetlerin tekneyi yana yatırmasını **SALMA** engeller.

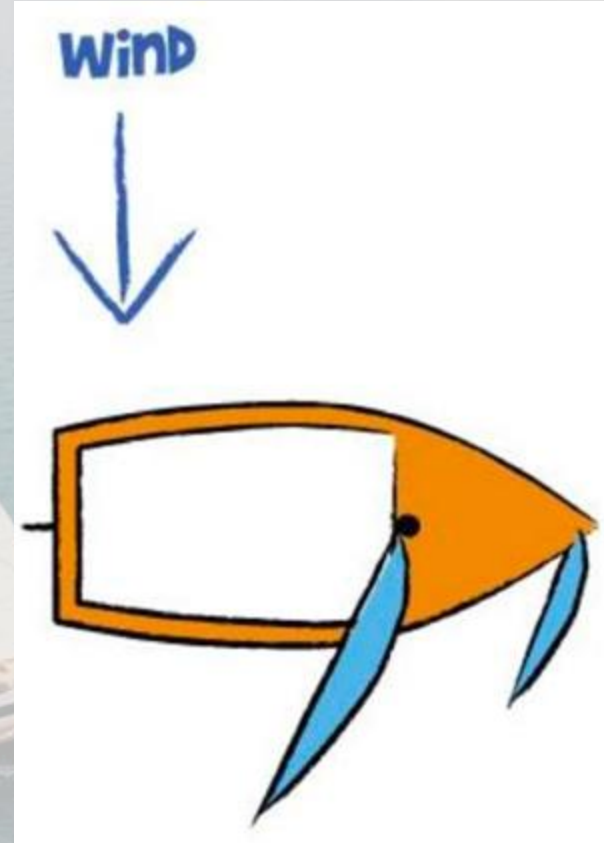
trapez

Boğaziçi Üniversitesi
DENİZCİLİK VE YELKEN KULÜBÜ

APAZ SEYRİ

- Teknenin rüzgâr ile yaptığı açı yaklaşık olarak 90 derecedir. Yani rüzgâr teknenin bordasına **DİK** olarak gelir.
- Yelkenlerimiz orsa seyrine göre daha boş, pupa seyrine göre daha alınmış durumdadır.
- Rüzgâr teknemize dik geldiği için aynı koşullarda diğer seyirlere göre oldukça hızlı bir seyirdir.

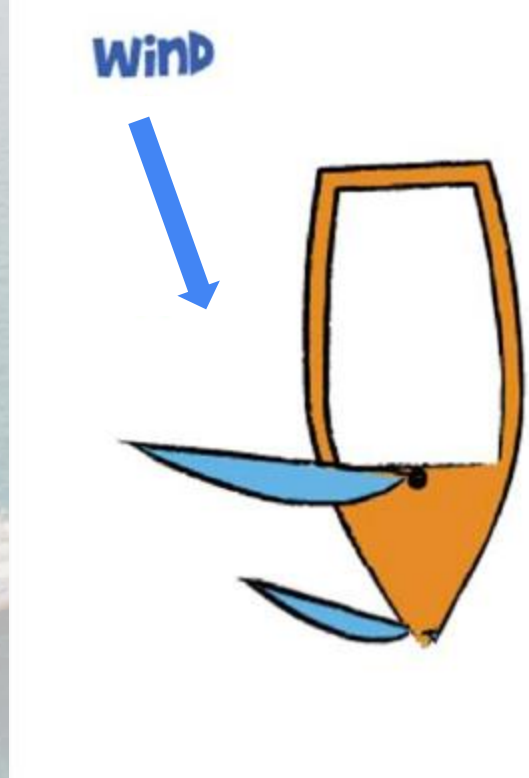

Boğaziçi Üniversitesi
DENİZCİLİK VE YELKEN KULÜBÜ

PUPA SEYRİ

- Teknenin rüzgâr ile yaptığı açınının 135 dereceden fazla olduğu, rüzgârı teknemizin kıç omuzluklarından veya tam kıçından aldığımız seyirdir.
- Rüzgârın itme kuvvetinden maksimum verimle faydalanmak için yelkenlerimiz oldukça salınık durumdadır.

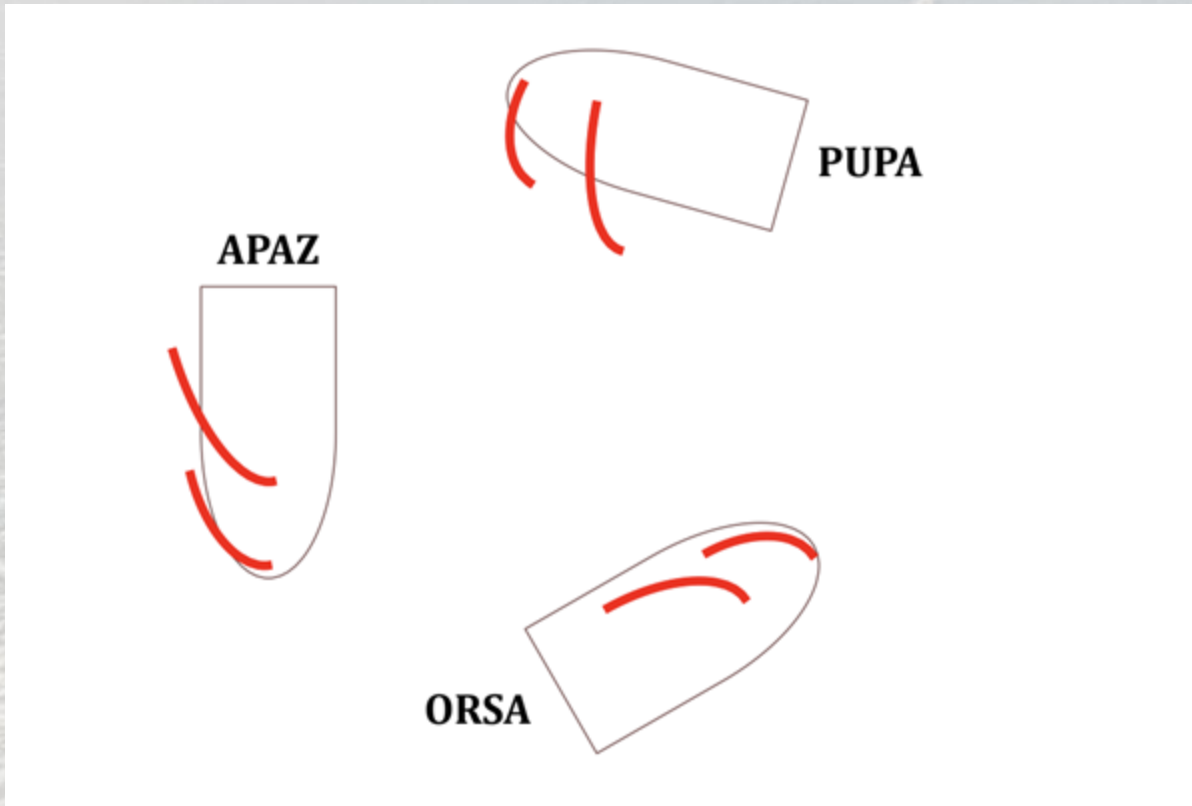

Boğaziçi Üniversitesi
DENİZCİLİK VE YELKEN KULÜBÜ

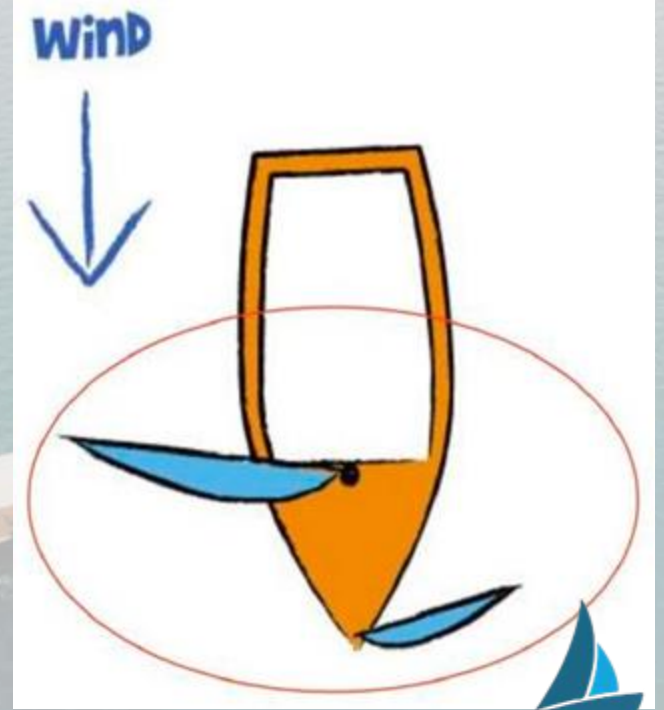
Boğaziçi Üniversitesi
DENİZCİLİK VE YELKEN KULÜBÜ

AYI BACAĞI

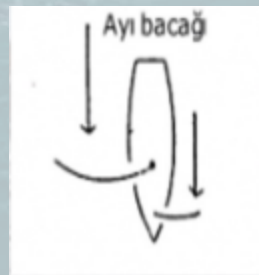
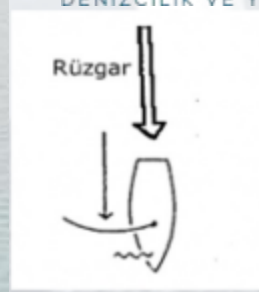
- Rüzgârı tam kıçımızdan almaya İĞNECİKten almak denir.
- Rüzgârı tam arkadan aldığımız durumda cenovaya gelen rüzgârı ana yelken engeller. Bu yüzden cenovamızı ters (rüzgârüstü) tarafa açarak daha iyi dolmasını sağlayabiliriz.
- Rüzgârın iğnecikten geldiği durumda rüzgârdan maksimum verim alabilmek için yaptığımız bu tekniğe AYI BACAĞI adı verilir.

❖ Bu sebeple Cenova **HER ZAMAN** rüzgâraltında **BULUNMAZ**.

Boğaziçi Üniversitesi
DENİZCİLİK VE YELKEN KULÜBÜ

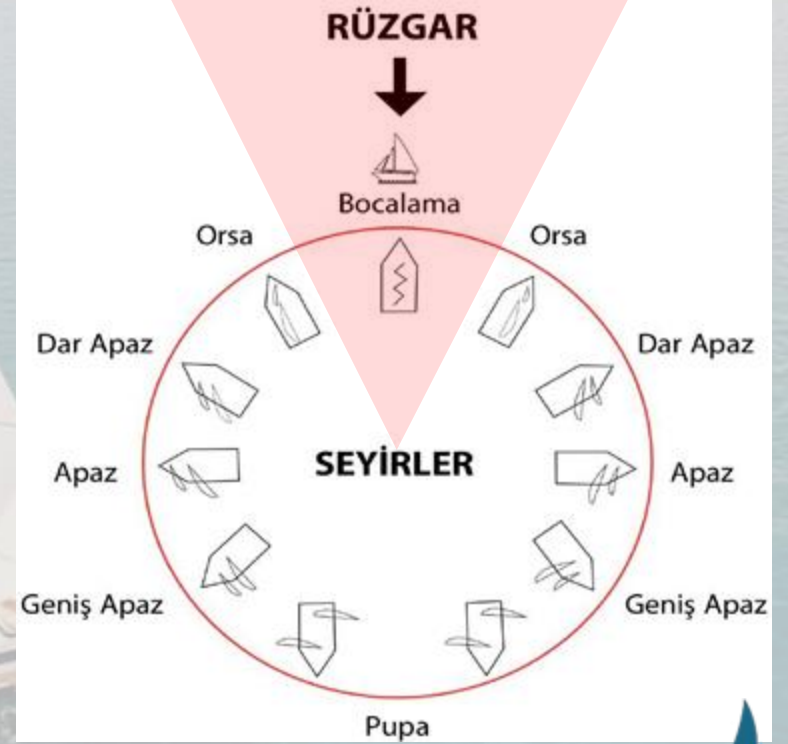
ARA SEYİRLER

Dar Apaz:

Orsadan daha geniş,
apazdan daha dar
açılı seyirdir.

Geniş Apaz:

Apazdan daha geniş,
pupadan daha dar
açılı seyirdir.

*Pupa seyrinde gösterilen tekne Ayı Bacağı yapmaktadır. Her pupa seyri şekilde gösterildiği gibi olmak zorunda değildir.

TRAMOLA

Rüzgârüstüne doğru dönerek kontra değiştirdiğimiz manevraya **TRAMOLA** denir.

- Tramola dar seyirlerde yapılan bir manevradır.

► Tramola atarken teknemiz kör bölgeden geçer bu yüzden ekip hızlı bir biçimde koordineli şekilde hareket ederek tekne momentum kaybetmeden manevrayı tamamlamalıdır. Aksi takdirde tekne köre düşer.

Vinç Nedir ?

Yelkenli teknelerde **vinç** , yelken halatlarını (örneğin iskotalar) **güçlü ve kontrollü şekilde çekmek veya germek** için kullanılan bir **mekanik yardımcı sistemdir**. Saat yönüne döndürülerek halatı sarar, böylece insan gücüyle yapılamayacak kadar yüksek kuvvetler kolayca uygulanır.

Sarım sayısı * (Tırtık)

Kilit ve El *

TRAMOLA NASIL ATILIR?

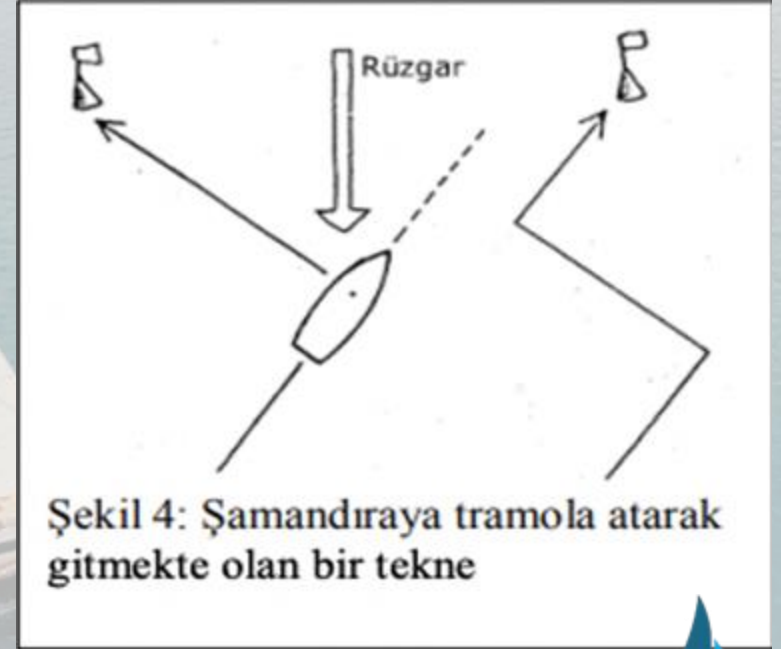
- 1) Dümenci «Alesta Tramola!» (Tramolaya hazır) uyarısı yapar
- 2) Ekip hazır hale geldikten sonra «Alesta!» diyerek karşılık verir.
- 3) Dümenci «Tramola» diyerek yavaşça **orsalamaya** (rüzgârüstüne dönmeye) başlar.
- 4) Orsa ve Dar Apaz seyirlerinde bumba omurga hattına yakın olduğu için tramola sonrasında da yakın olacaktır yani kat edeceği yol oldukça azdır bu yüzden ana yelkencinin bir şey yapması gerekmez.
- 5) Aynı zamanda rüzgârüstü trimcisi vincini hazırlar, rüzgâraltı trimcisi ıskotasını bırakmaya hazır halde bekler. Cenovanın üstündeki yük bittiğinde rüzgâraltı trimcisi ıskotasını boşlar ve cenova tam omurga hattını geçerken rüzgârüstü trimcisi hızlıca ıskotanın boşunu almaya başlar (böylelikle eski rüzgârüstü yeni rüzgâraltı olur).
- 6) Dümenci yeni rotasını ayarlar. Yeni rüzgâraltı trimcisi ve ana yelkenci gidilecek rotaya göre yelkenlerine bakarak trimini yapar.
- <https://www.youtube.com/watch?v=6UGJBO7z3Ho>

VOLTA SEYRİ

Yelkenli bir tekne rüzgâra karşı gidemez. Fakat bulunduğu bir noktaya göre rüzgâr yönünde kalan bir engele (ona doğru direkt gidebilen bir seyir yapamayacak olsa da) endirekt olarak ulaşabilir.

Bunu başarabilmenin yolu teknenin 45 derecelik **orsa seyri**ni iki farklı kontra ile yapabilmesinden geçmektedir. Bir kontrada belli bir tarafa orsa seyrinde hareket eden tekne, daha sonra tramola atarak diğer kontra orsa seyri gitmeye başlar ve de böylece endirekt bir şekilde engele ulaşmış olur. Tramolaların adedi yani sıklığı toplam mesafeyi değiştirmeyecekse de, farklı bir rota izlenerek engele ulaşılmasını sağlayacaktır.

Şekil 4: Şamandıraya tramola atarak gitmekte olan bir tekne

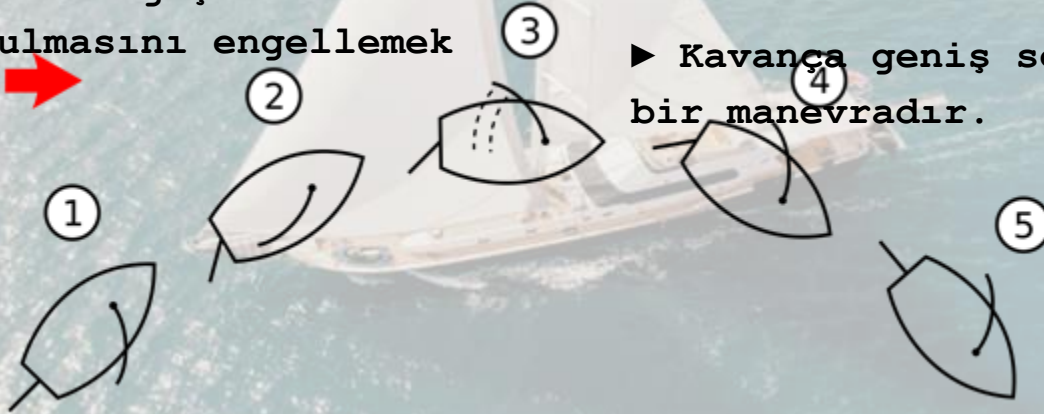
KAVANÇA

▪ Rüzgâraltına doğru dönerek kontra değiştirdiğimiz manevraya **KAVANÇA** denir.

▪ Kavança esnasında tekne kör bölgeden geçmez dolayısıyla yelkenlerimiz hep dolu haldedir. Bu yüzden kontra değişirken bumbanın savrulmasını engellemek gerekir.

► Tekne iğnecik pozisyonuna gelirken ana yelken ıskotası alınır ve bumba omurga hattına yaklaştırılır. Kontra değiştikten sonra da ana yelken ıskotası boşlanarak savrulma engellenmiş olur.

► Kavança geniş seyirlerde yapılan bir manevradır.

KAVANÇA NASIL ATILIR ?

- 1) Dümenci «Alesta Kavança!» (Kavançaya hazır) uyarısı yapar.
- 2) Ekip hazır hale geldikten sonra «Alesta!» diyerek karşılık verir.
- 3) Dümenci «Kavança» diyerek yavaşça kafayı açmaya (rüzgâraltına dönmeye) başlar.
- 4) Ana yelkenci bumbanın hızla savrulmasını engellemek için ana yelken ıskotasını almaya başlar. Tekne kontra değiştirip bumba omurga hattının diğer tarafına geçtiğinde hızlıca ıskotayı salarak bumbayı omurga hattından uzaklaştırır.
- 5) Aynı zamanda rüzgârüstü trimcisi vincini hazırlar, rüzgâraltı trimcisi ıskotasını bırakmaya hazır halde bekler. Cenovanın üstündeki yük bittiğinde rüzgâraltı trimcisi ıskotasını boşlar ve Cenova tam omurga hattını geçerken rüzgârüstü trimcisi hızlıca ıskotanın boşunu almaya başlar (böylelikle eski rüzgârüstü yeni rüzgâraltı olur).
- 6) Dümenci yeni rotasını ayarlar. Yeni rüzgâraltı trimcisi ve ana yelkenci gidilecek rotaya göre yelkenlerine bakarak trimini yapar.
- <https://www.youtube.com/watch?v=KttHq0pBBk>

İSTEMSİZ KAVANÇA

- Genelde **iğnecik** gidildiği durumda görülse de rüzgârda veya dümende ani değişiklik sonucu bumbanın karşı tarafa geçmesine **İSTEMSİZ KAVANÇA** denir.
- Ekip hazırlıksız olduğu için istemsiz kavança durumunda bumba büyük bir hızla karşı tarafa geçer.
- Pupa giderken başta ana yelkenci ve dümenci olmak üzere tüm ekip tetikte olmalıdır.
- Ana yelkenci istemsiz kavança olacağını fark ettiği an ıskotayı olabildiğince hızlı bir şekilde almalı ve bu sayede bumbanın kat edeceği yolu azaltarak savrulmayı engellemelidir.
- <https://www.youtube.com/watch?v=HffYKM0QeU8>

Pruvanız neta, rüzgarınız kolayınıza olsun

DİNLEDİĞİNİZ İÇİN TESEKKÜRLER!

Boğaziçi Üniversitesi
DENİZCİLİK VE YELKEN KULUBU